

LLIURES

DE POBRESA, D'EXCLUSIÓ I DE DESIGUALTATS

HIVERN 2021 | 17.000 EXEMPLARS GRATUÏTS

PERQUÈ CADA VIDA COMPTA

POBRESA, PRECARIETAT, DESIGUALTAT: LES ALTRES CORBES QUE TAMBÉ CALDRÀ DOBLEGAR

1.770.100 catalans i catalanes
estan en risc d'una exclusió
social que la crisi de la COVID-19
només ha fet que agreujar

DAVID FERNÀNDEZ
Membre de Coop57
@HiginiaRoig

TERESA CRESPO
Junta directiva d'ECAS
@teresa_crespo

El 2020 ens ha fet parlar de corbes, de frenar-les, revertir-les i capgirar-les. Ens ha fet parlar de vida –i de mort– i de cuidar-nos mútuament. Hi ha altres corbes, però, que no han deixat de pujar i que cap previsió anuncia que baixaran. Persisteix la bretxa social, s’aguditza la injustícia social i s’agreugen totes les desigualtats. I som en un 2021 que ja ens anuncia el creixement de l’índex de contagi de la segregació social, l’enfilada de la taxa de reproducció de l’exclusió i una pujada del risc de rebrot de la pobresa. Paradoxalment, la vacuna existeix des de fa anys.

Només hi ha dotze mesos de distància entre el gener de 2020 i el gener de 2021. Dos gener tan aparentment distints i alhora tan semblants, si més no en l’àmbit de l’exclusió social, la marginació i la pobresa, on sempre plou sobre mullat i sobre un terra desigual que ja estava xop. Dotze mesos transcorreguts i una diagnosi crítica: la radiografia empitjora i l’exclusió social no s’ha confinat. Continua propagant-se. A la pandèmia global provocada per la COVID-19, s’hi ha de sumar l’epidèmia crònica de les desigualtats socials, i la nefasta combinació ja ha derivat en síndrome: la suma simultània de dues epidèmies distintes. Perquè malgrat que s’hagi dit reiteradament que els virus no entenen ni de territoris ni de desigualtats socials, les desigualtats socials sí que n’entenen, i molt, de virus, salut i malaltia. Massa i cada dia. Més encara quan hi ha falses normalitats que ja eren excepcions certes en la vigília de la COVID-19: a la societat catalana, una de cada cinc persones –1.770.100 vides– ja estava en risc de pobresa a finals del 2019.

GENER DE 2020, ABANS DE LA COVID-19
Si observem pel mirall retrovisor –per saber d’on venim, on som i cap a on anem–, el gener de 2020 no havia arrencat pas bé. Fa només un any i amb poques setmanes de diferència, s’escolaven tres notícies gairebé consecutivament: el desembre de 2019 veia la llum el darrer informe Foessa sobre l’estat de l’exclusió social; el gener de

2020 el relator especial de les Nacions Unides sobre pobresa extrema i drets humans, Philip Alston, visitava l'Estat espanyol, i un mes després, a finals de febrer, es feien públiques les dades actualitzades del Consell General del Poder Judicial sobre l'evolució dels desnonaments. Era tot just abans de l'esclat de la pandèmia. I ja aleshores l'informe Foessa reblava que a Catalunya érem tres societats en una, en un sol país desigual –un 45% integrat, un

estructurals del nostre model socioeconòmic, ens ha deixat una societat més deslligada, amb col·lectius cada vegada més allunyats del nucli d'integració" i ens recordava que, "des d'una mirada més àmplia, l'exclusió social severa augmenta des del 2013", amb un risc estructural de cronificació. Com a factor prevalent d'exclusió hi destaca l'atur, que multiplica per 2,6 el risc de caure en situacions d'exclusió social i per 3,7 el de caure en la pobresa severa. Però

persones en situació d'exclusió social severa– fins als riscos per a la infància i l'adolescència –un terç dels menors es troba en escenaris de pobresa. El teló de fons –sexisme, racisme, classisme– és massa conegut, en un marc estructural de feminització de la pobresa: "La taxa d'exclusió és més alta si ets dona, tens entre 45 i 54 anys, ets immigrant, estàs a l'atur, ets família nombrosa i/o família monoparental". En el cas de les persones migrants, racismes estructurals, les taxes d'exclusió social es tripliquen fins a afectar-ne el 46,8%.

En matèria d’habitatge, 3 de cada 10 persones pateixen dificultats i el seu preu desorbitat porta a l’exclusió severa 944.000 persones a Catalunya

35% precari, un 20% exclòs–; el relator de les Nacions Unides alertava que el sistema de protecció social "estava trencat", i les gèlides estadístiques judicials recordaven que Catalunya continuava liderant el rànquing de famílies desnonades, a un ritme de 34 desnonaments diaris. El 70% per impossibilitat d'assumir el lloguer.

Així estava el país abans de la COVID-19, segons les dades de l'informe Foessa, que descrivia un context de polarització social on al mateix temps que "creix el percentatge de persones en integració plena creix el de persones en exclusió social severa: una de cada cinc persones es troba en situació d'exclusió social". Afegia que "la crisi econòmica recentment viscuda, unida als problemes

ni l'ocupació laboral és ja garantia: "El treball es precaritza i es converteix en factor d'exclusió: un 13,6% de les persones que treballen estan en situació d'exclusió social". En la darrera dècada, s'ha anat escurçant i accelerant el circuit cap a la pobresa: si abans el cicle durava dos anys, ara s'hi pot arribar en quatre mesos.

En el mapa de les desigualtats, la diagnosi exposa que, en matèria d'habitatge, 3 de cada 10 persones pateixen dificultats i que el seu preu desorbitat porta a l'exclusió severa 944.000 persones. Però l'exclusió té mil fesomies i moltes realitats invisibilitzades. Des de les desigualtats en la salut –el 17% de les persones es troben afectades per dificultats en la salut, però puja fins al 78% en les

GENER DE 2021, DESPRÉS DE LA COVID-19
El gener de 2021 no ha arrencat millor que l'anterior: 110.000 persones més a l'atur i 75.000 llocs de feina destruïts. Oxfam calcula que 120.000 catalans més han caigut en la pobresa. I un nou informe de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans constata l'enquistament de la desigualtat i un retrocés en la bretxa social de 15 anys a l'Àrea Metropolitana de Barcelona, destacant que la renda mitjana familiar cau un 7%, que la pobresa severa afecta 50.000 persones més (arribant a les 221.000) i que 152.000 persones més queden en risc d'exclusió (sumant-se a les 648.000 que ja ho estaven abans de la pandèmia). Totes les dades han empitjorat i cal recordar que encara no havíem superat les conseqüències socials de la penúltima crisi financera del 2008, de la qual vam sortir més desiguals i amb 4.000 milions en retallades que només s'han revertit parcialment: la

“Dones, migrants, gent jove, gent gran... són els rostres de les desigualtats”

JORDI BASTÉ
Periodista

“Som un sol poble? Doncs mireu, en semblen tres: integrats en la societat, un 45%; precaris, un 35%, i un 20% de la societat catalana, exclosa”

MÒNICA TERRIBAS
Periodista

POBRESA, PRECARIETAT, DESIGUALTAT: LES ALTRES CORBES QUE TAMBÉ CALDRÀ DOBLEGAR

inversió social pública encara no ha recuperat els nivells del 2010.

Aleshores va arribar març i la crisi socio-sanitària de la COVID-19 i, amb ella, tots els factors d'exclusió i sotrac social s'han multiplicat. A cada nou informe s'enfilen les corbes que quantifiquen l'atur, la desigualtat i l'exclusió. Fins i tot les dades oficials despullen una dualitat contradictòria entre recuperació econòmica i reconstrucció social. Des de fa cinc anys, la Unió Europea incorpora, a part del PIB macroeconòmic, l'IPS –índex de progrés social, conegut com el PIB social. En la primera avaluació del 2016, Catalunya ocupava, entre les 272 regions europees, el lloc 58è en PIB econòmic, mentre davallava a la posició 165 en l'IPS. L'any 2020, en la segona avaluació, Catalunya baixa a la posició 70 en PIB i se situa en la 135 en l'índex de progrés social, aquest cop en relació amb 240 zones –atès que, fruit del Brexit, s'han descomptat les zones britàniques. La caiguda seria de nou posicions en l'IPS. Aquesta disparitat és la que anuncia una sortida desigual de la crisi en forma de K polaritzada.

**UN HIVERN DE 2016
PER A RECONSTRUIR**

I, tanmateix, tot ve de molt abans. El projecte Lliures (de pobresa, d'exclusió, de desigualtats) va néixer un altre hivern, d'ara fa cinc anys, com una reflexió compartida, un punt de trobada i una crida a l'acció davant el retrocés en la lluita contra les desigualtats. Aquell diàleg, un esforç més entre els múltiples existents, es produïa entre els àmbits del cooperativisme, la cultura i l'acció social, i es feia les mateixes preguntes, encara avui sense resposta.

El novembre de 2016, les entitats constataren que “els indicadors de pobresa, exclusió i desigualtat no han deixat d'empitjorar: velles i noves formes de vulnerabilitat s'entrecreuen i aguditzen, consolidant-nos com una de les societats europees més desiguals d'Europa. Dones, joves, infants,

L'ALTRE 35

OCUPACIÓ	CONSUM	POLÍTICA
Llars amb la sustentadora principal a l'atur des de fa un any o més 158.000 persones (2,1%) Llars amb la sustentadora principal amb una ocupació d'exclusió 38.800 persones (0,5%) Llars sense ingressos 201.800 persones (2,7%)	Llars en situació de pobresa severa 239.800 persones (3,2%) Llars en les quals hi ha privació d'almenys un bé bàsic: aigua corrent, aigua calenta, energia elèctrica, evacuació d'aigües brutes, cuina, nevera o rentadora 167.900 persones (2,2%)	Llars amb persones d'origen extracomunitari sense dret a escollir els seus representants polítics i a ser escollits 983.000 persones (12,9%) Llars amb alguna persona sense capacitat efectiva de ser considerada i d'influir en el procés de presa de decisions col·lectives: 307.800 (4,1%)

gent gran i migrants posen rostre a una estructura social delmada per l'atur, la pobresa i un risc d'exclusió que ja afec-

la riquesa, de rescats públics de fallides privades i de legislacions recentralitzadores que malmeten l'àmbit social

cada cop més gent del circuit de la vida digna”. Urgien a noves respostes socials, bo i apuntant que “no es pot fer sempre el mateix i esperar resultats diferents; hem de continuar esdevenint subjectes actius del canvi social per avançar cap a una societat més equitativa i més lliure: solidària, cohesionada i inclusiva”.

Quatre anys després d'aquelles paraules fetes manifest, els metges Javier Padilla i Pedro Guillón, al llibre *Epidemiocracia. Nadie está a salvo si no estamos todos a salvo* (Capitan Swing, 2020), apuntaven que tota pandèmia té quatre fases –substrat, contagi, res-

En l'àmbit europeu, Catalunya ocupa la posició 70 en relació amb el PIB, però davalla fins a la 135 en l'índex de progrés social

ta el 23,5% de la societat. Tot plegat, mentre convivim amb unes elevades xifres de frau fiscal, de concentració de

català. I en un context europeu i unes dinàmiques globals –austeritat, especulació, financerització– que expulsen

“Com més desigual és una societat, més possibilitats hi ha que la distància econòmica i la distància cultural s’acabin convertint en distància emocional”

MONTSE SANTOLINO
Periodista

“Hi ha alguna cosa d'aquest sistema que no s’aguanta. Hi haurà un dia que trobaràs que és el teu germà, que és el teu veí, que és el teu amic. Et trobaràs que et passa a tu”

SERGI LÓPEZ
Actor

Sí. Hi ha un altre índex 35 i no és el més conegut, ni el més mediàtic ni el que remet a l'índex borsari. Com l'altra cara de la lluna és l'índex sintètic sobre exclusió social (ISES), compost per 35 indicadors socials que dimensionen les desigualtats socials en l'àmbit de l'ocupació, la participació política, l'educació, l'habitatge, la salut o l'aïllament social. El darrer informe Foessa, previ a l'arribada de la COVID-19, posava xifres, dates i números a aquesta realitat i al nombre creixent de persones afectades. Aquests en són alguns dels principals, a desembre de 2019, tot just abans que l'OMS decretés que la pandèmia del coronavirus ja era, com l'epidèmia de la desigualtat, global.

Font: Informe sobre exclusió i desenvolupament social a Catalunya. Resultats de l'Enquesta sobre integració i necessitats socials (2018). Fundació Foessa, desembre de 2019

EDUCACIÓ	HABITATGE	SALUT	CONFLICTE SOCIAL
Llars amb persones de 3 a 15 anys no escolaritzades 41.300 persones (0,54%)	Llars amb situacions d'infrahabitatge: barraca, prefabricades o similar 34.800 (0,45%)	Llars amb alguna persona sense cobertura sanitària 103.900 persones (1,3%)	Llars en les quals algú rep mals tractes físics o psicològics 252.900 persones (3,32%)
Llars en les quals ningú de 16 a 64 anys té estudis 414.700 persones (5,5%)	Llars amb deficiències greus en la construcció 202.400 persones (2,7%)	Llars on algú passa gana freqüentment 283.000 persones (3,7%)	Llars amb persones que tenen problemes amb l'alcohol, el joc o les drogodependències 207.900 persones (2,7%)
Llars amb alguna persona de 65 anys o més que no sap llegir o escriure o no ha anat a l'escola 123.300 persones (1,6%)	Llars amb situacions d'insalubritat 589.800 persones (7,8%)	Llars amb alguna persona dependent que necessita ajuda o cures i no en rep 61.900 persones (0,8%)	Llars amb persones que tenen o han tingut problemes amb la justícia 93.800 persones (1,2%)

posta, reconstrucció—, que totes són eminentment sociopolítiques i que el més important és el substrat sobre el qual creixen i el substrat que queda de la reconstrucció posterior. Rememoren allò dit pel metge prussià Rudolf Virchow davant l'extensió del tifus el 1848 a l'Alta Silèsia: “Temo més la pobresa que el bacil de Koch”.

MARÇ DE 2020:
UN MINUT DE CLAREDAT

Malgrat tot, en un present incert i un futur enfosquit, la pausa sobtada del març passat va suposar també una es-cletxa. L'ecofeminista Yayo Herrero ho

va qualificar d'un minut de claredat, on vam veure sense filtres el món tal com anava quedant —insostenible. En aque-

i comunitàries. Un aforisme de Jorge Riechmann —“Temps difícils”, a la revista *Viento sur*— ho clarifica: “En els

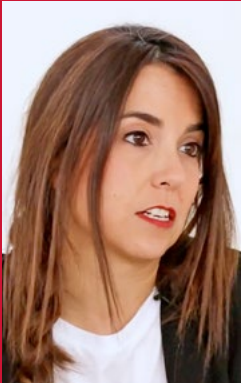
ble i l'impossible perquè les nostres societats es decantin cap a la segona, compartir i cooperar”.

En la darrera dècada, s'ha escurçat i accelerat el circuit cap a la pobresa: si abans el cicle durava dos anys, ara s'hi pot arribar en quatre mesos

lla parada obligatòria, on les vam veure de tots colors, també van sorgir milers d'experiències solidàries, cooperatives

temps dolents, només tiren endavant els més brutals i els més cooperadors. Venen temps dolents: cal fer el possi-

A l'abril algú va escriure que l'única forma de salvar-se cadascú era ja i només salvant-nos tothom alhora. Rere el gener de 2020 i 2021, queda el dubte de com serà el gener de 2022. Perquè, de tota crisi, o ens en sortim més lliures o més desiguals. Per això la lluita contra les desigualtats socials és ja una lluita col·lectiva i compartida on concorre una doble dificultat en forma de dilema: sí, potser no serà fàcil sortir-nos-en, però molt més difícil serà no fer-ho. ●●●

“El que està fent part de la societat és intentar revertir o compensar la manca de polítiques públiques o actuar allà on no arriben les polítiques públiques”

LAURA ROSEL
Periodista

“Sortim d'aquell ‘sálvese quien pueda’, és l'hora de buscar, conèixer o impulsar projectes col·lectius, engranatges de solidaritat que permetin que en sortim d'una manera millor”

ARCADI OLIVERES
Economista

L'ALTRA VACUNA DISPONIBLE

IOLANDA FRESNILLO
Vocal de la junta
d'Òmnium Cultural
@omnium

FERRAN BUSQUETS
Vocal de pobresa d'ECAS
@ECASAccioSocial

ANNA LÓPEZ
Presidenta de la
Fundació Coop57
@Coop57Catalunya

Durant l'any 2020, el projecte Lliures va impulsar les campanyes "Plou sobre mullat" i "No te'n rentis les mans" per conscienciar i actuar en la lluita compartida, una lluita de país i universal alhora contra les desigualtats socials, la pobresa i l'exclusió social. La vacuna som totes i tots nosaltres

"**M**olts dels carrerons sense sortida –polítics i socials– als quals ens enfrontem tenen a veure amb la desigualtat: problemes sanitaris, educatius, culturals. Sense abordar les desigualtats tindrem les mans lligades", ens alerta el professor de sociologia César Rendueles. I en aquest sentit, les dades de la passada tardor van ser massa gebradores, però les previsions per al 2021 no poden ser més funestes, com recull el darrer *Informe d'indicadors socials de Catalunya* (Insocat).

Assistim a una recaiguda sobre una llarga caiguda prèvia provocada per la crisi de 2008 i que en pocs mesos ha disparat totes les alarmes: l'atur ha passat del 10% al 13,23% –506.000 persones damnificades, de les quals 158.000 joves i sense comptar les 700.000 incloses als ERTO. Pobresa assalariada –que afecta un 12% de la població treballadora–, exclusió feminitzada i solitud d'avis i àvies. Augment imparable de les demandes en uns serveis socials col·lapsats i creixement exponencial de la sol·licitud d'aliments. A més, només entre el 14 de setembre i el 23 d'octubre de 2020 es van produir 443 desnonaments a Barcelona, que van afectar 1.211 persones –463 de les quals, menors. I Oxfam preveu que la pobresa a Catalunya creixerà un 9%; un 80% en l'àmbit de l'economia informal, que afecta especialment les persones migrades. Plovia sobre mullat el març passat. Pedregava sobre la vulnerabilitat social. I aquestes altres corbes –la de l'atur, la de l'exclusió en

habitatge, la de la pobresa, la de l'abandonament escolar– també reclamen urgentment i fa massa temps ser frenades, revertides i capgirades. El més sorprenent i decebedor és que fa molt de temps que hi ha vacuna. Perquè la reversió de la desigualtat és una qüestió essencialment política que respon a decisions polítiques. Les sortides existeixen i són múltiples: des d'una economia productiva que posi la vida al centre fins a les respostes públiques transformadores, sostingudes i de qualitat, passant pel compromís i la implicació col·lectiva. Perquè lluny de la cultura de la delegació o la irresponsabilitat, la vacuna social també som totes i tots nosaltres.

Ni la desigualtat depèn de l'atzar ni la solidaritat és una sort. Contra l'excepció de la injustícia social, a Catalunya l'autoorganització sempre és la norma

Davant d'aquesta realitat crònica, el 2016, des del cooperativisme, la cultura i l'acció comunitària vam impulsar el projecte

Lliures com a lluita compartida; una crida a ordir la trama cívica, social i democràtica, anticipant-se en les respostes, sense deixar d'exigir mai les responsabilitats públiques. Al manifest fundacional de fa cinc hiverns ja ho exposàvem així: "En crisi de legitimitat i en buit ètic, si ni estat ni mercat solucionen avui el cràter de les desigualtats, aleshores cal actuar col·lectivament [...], construir noves respostes autònomes, sòlides i solidàries, des del propi teixit social, cultural i cooperatiu del país [...]. No pretenem substituir –sinó exigir i preconfigurar, en paral·lel, el futur al qual aspirem– responsabilitats i obligacions socials que corresponen a l'esfera pública. [...] Mentrestant, però, mentre això no passa, emplacem i convidem tot-hom a respondre col·lectivament [...]. Les coses, efectivament, es poden fer diferents. Però, sobretot, cal fer-les diferents i entre totes i tots. Un cop més, si no ho fan ells, fem-ho nosaltres".

Contra l'excepció de la injustícia social, a Catalunya l'autoorganització sempre ha estat la norma. Ni la desigualtat depèn de l'atzar ni la solidaritat és una sort. La primera és una realitat innegable i el principal problema de les nostres societats. La segona és una ferma decisió política col·lectiva, una resposta ètica i social per vacunar-nos contra les desigualtats en aquest convuls segle XXI. I hi insistim, en aquest cas, disposem de vacuna: la solidaritat, teixir xarxes, implicar-se. De la lluita contra les desigualtats no ens en podem rentar mai les mans. Perquè cal garantir que cada vida compti. Perquè cada vida, sí, compta. ●●●

A CATALUNYA, UNA DE CADA CINQ PERSONES ÉS POBRA

El desembre de 2020, l'ECAS presentava el darrer informe Insocat –"Una societat entre crisis"–, on constata que, a Catalunya, el 20% de la població amb un nivell econòmic més elevat guanya 5,4 vegades el que guanya el 20% amb un nivell econòmic més baix. L'informe destaca un atur juvenil desbocat i que la pobresa s'intensifica encara més. L'incendi de la nau industrial de Badalona, on van morir quatre persones; la mort per fred el gener de 2021 als carrers de Barcelona de n'Amine i en Mohamed, de 27 i 37 anys, i un tercer home de 60 anys, o el suïcidi d'en Hamza a Girona a finals de 2020, un jove extutelat desemparat, ens ho han palesat aquest hivern.

AL MÓN, CREIXERÀ LA POBRESA EXTREMA ARRAN DE LA COVID-19

150 milions de persones cauran en escenaris de pobresa extrema el 2021, segons el Banc Mundial. Per contra, enguany les 50 fortunes més grans del planeta han elevat la seva riquesa en 640.000 milions d'euros. Cada tardor, el 17 d'octubre, diada internacional per a l'erradicació de la pobresa, 3.200 entitats socials catalanes, de cooperació i drets humans alcen la veu des de la plataforma unitària Pobresa Zero – Justícia Global per fixar cinc prioritats: combatre la precarietat laboral, reforçar l'accés universal als serveis públics, avançar cap a la justícia fiscal, fer front al canvi climàtic i combatre la xenofòbia, el masclisme i els discursos d'odi.

ENTREVISTA A JORDI CUIXART

“TENIM L'OBLIGACIÓ DE NO RENUNCIAR A UNA VIDA DIGNA PER A TOTHOM”

JORDI CUIXART

**PRESIDENT
D'ÒMNium CULTURAL**

Empresonat i condemnat a nou anys de presó per exercir drets fonamentals, el president d'una de les tres entitats que donen forma a Lliures explica des de la presó de Lledoners com neix aquest projecte i per què pren més vigència que mai davant la crisi social agreujada per la pandèmia de la COVID-19

COM NEIX EL PROJECTE LLIURES?

El 2014 ens reunim a Òmnium per primera vegada la Teresa Crespo [Entitats Catalanes d'Acció Social, ECAS] i la Muriel Casals, amb en David Fernández al capdavant, i també amb en Ferran Busquets [Fundació Arrels], la Rita Marzoa i en Ramon Pascual [Coop57]. Els estralls de la crisi del 2008 eren ben presents. Lliures neix contra la resignació: per plantar cara al *mentrestant*. Mai no hi ha hagut cap voluntat de substituir les administracions. Beu de l'essència del que ha representat l'associacionisme i el cooperativisme a casa nostra. Malauradament, en aquest país i per falta d'un estat, hem après a lluitar amb dents i ungles per la cohesió social i contra la desigualtat. Des d'aquella primera trobada s'ha fet un munt de feina. Gràcies a aquesta voluntat d'anar molt lluny, avui les bases són molt sòlides i els resultats estan arribant.

QUÈ FA DIFERENT EL PROJECTE LLIURES D'ALTRES INICIATIVES SOLIDÀRIES?

El valor afegit de Lliures és que s'uneixen tres entitats de naturalesa diferent sota un mateix objectiu: fer un front comú contra la pobresa, l'exclusió i la

desigualtat des de la responsabilitat col·lectiva, donant suport a projectes innovadors i comunitaris definits des de baix i emancipadors. Tenim l'obligació de no renunciar al dret a una vida digna per a tothom. Es tracta de proveir de les eines inicials perquè es puguin sembrar respostes de present i llavors de futur. ECAS aglutina més de 100 entitats de caràcter social amb 15.000 voluntaris, Coop57 és la principal cooperativa de serveis financers ètics al nostre país, i Òmnium, amb seixanta anys d'història, té una base social de més de 180.000 socis i 50 seus. Això representa una gran capacitat mobilitzadora. Gràcies a aquesta suma s'han pogut tirar endavant iniciatives transformadores i comunitàries vinculades a l'habitatge digne, la lluita contra la pobresa o l'emergència alimentària.

A PRIMERA VISTA, AQUESTA ALIANÇA D'ENTITATS POT SEMBLAR ESTRANYA. QUÈ LES MOU A UNIR-SE?

La pobresa es cronifica, les desigualtats augmenten i plou sobre mullat. Les velles receptes no ens trauran de cap crisi, i enfortir les lluites compartides esdevé l'única resposta. El repte de no deixar-nos ningú pel camí és més vigent que mai. Aquesta societat,

literalment, s'ha asfaltat places i carrers amb les seves mans, s'ha guanyat drets i llibertats i ha tirat endavant els grans consensos que han aixecat el país. Òmnium, Coop57 i ECAS no ens rentem les mans davant els reptes de la cohesió social.

UN PROJECTE, DONCS, QUE ARA TÉ MÉS VIGÈNCIA QUE MAI...

Efectivament. Als estralls de la vulnerabilitat enquistada, s'hi sumen els d'una crisi estructural amb la usura de les energètiques de l'ibex-35 i la complicitat absoluta de l'Estat. És obvi que aquest virus sí que hi entén, de diferències socials. Més d'una quarta part de la població dels Països Catalans està en risc d'exclusió social, una exclusió que afecta especialment els infants, les dones o les comunitats migrants. La resposta, doncs, ha de ser tan ambiciosa com col·lectiva, o no ens en sortirem. Però la societat catalana novament ha respost, aportant fons per a tretze projectes, amb una nova convocatòria de Lliures aquest 2021. Ara cal fer un pas més i facilitar la implicació personal dels donants en els diferents projectes. Passar a l'acció, no rentar-se'n les mans, és l'única manera de plantar cara a tantes injustícies. ●●●

QUAN LA PUJADA DE G DURA TOT L'ANY (O TOT

"El preu que es paga per a viure, quan més pobre ix més car". Ho cantava l'Ovidi Montllor a finals dels anys vuitanta. I encara plou sobre mullat. Gener costerut, gener enfilat, gener complicat, diu la dita. Però hi ha gener que mai acaben i hi ha qui viu en gener tot l'any o tota una vida. 2021: puja la llum, l'aigua i el gas. Puja l'atur un 20%. I quan tot puja, la vida baixa. Mentrestant, hi ha tantes corbes que no remeten, índexs que porten anys enfilant-se i xifres cròniques que ni s'immuten.

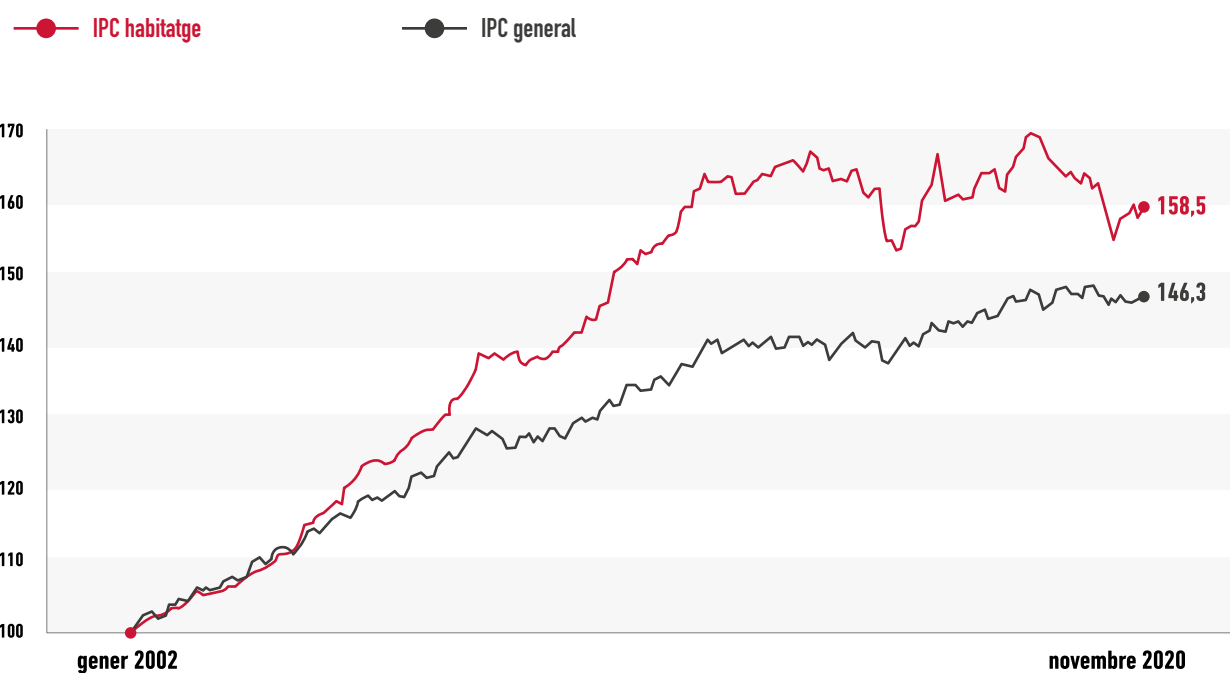
TAXA DE RISC DE POBRESA

Àrea metropolitana de Barcelona, 2011-2020 Catalunya, 2013-2019

COST DE L'HABITATGE I LA CISTELLA DE LA COMPRA

Evolució a Catalunya de preus de consum (IPC) i el seu apèndix d'habitatge. 100 = gener de 2002

Font: INE

LES DADES DE L'EXCLUSIÓ SOCIAL A CATALUNYA

1.770.100

PERSONES EN RISC D'EXCLUSIÓ

Un 23,5% de la societat. Entre aquestes, la privació material severa afectaria 428.500 persones. Un 55% de la societat catalana viu bé en precarietat –el 35%–, bé en exclusió –el 20%. El 45% viu sota patrons de plena integració, en un context de polarització social.

Fonts: Taxa Arope / Idescat

1.146.000

PERSONES EN POBRESA RELATIVA

La crisi de la COVID-19 ha abocat 120.000 catalans més a la pobresa relativa: 1.146.000 persones que ja viuen amb menys de 24 euros al dia, segons les darreres dades d'Oxfam Intermón fetes públiques aquest gener. El 26'7% de les famílies té dificultats o moltes dificultats per arribar a final de mes.

Font: Oxfam / Foessa

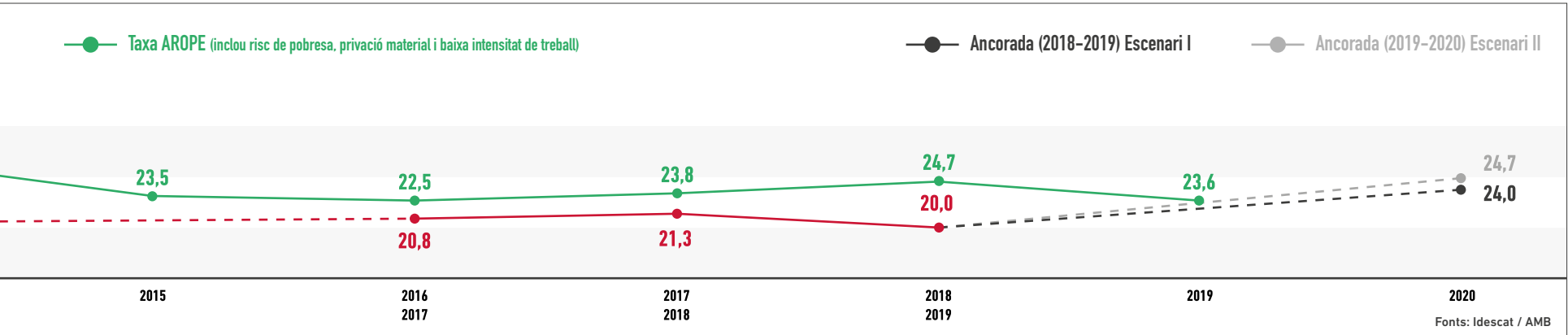
515.000

PERSONES A L'ATUR

El 2020 clou amb un increment de la desocupació del 20%, amb 110.000 persones treballadores més a l'atur i 75.000 llocs de treball destruïts. 175.735 persones estaven encara afectades per ERTD i un 12,1% de les que mantenien el lloc de treball es trobaven en situació de pobresa assalariada.

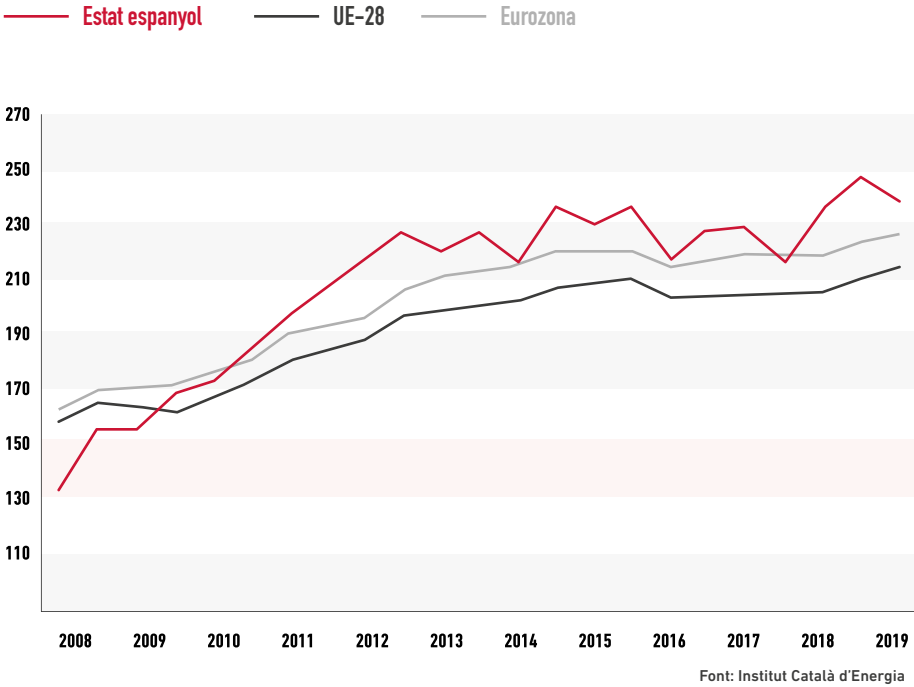
Fonts: INE / EPA / Idescat

GENERAR TA UNA VIDA)

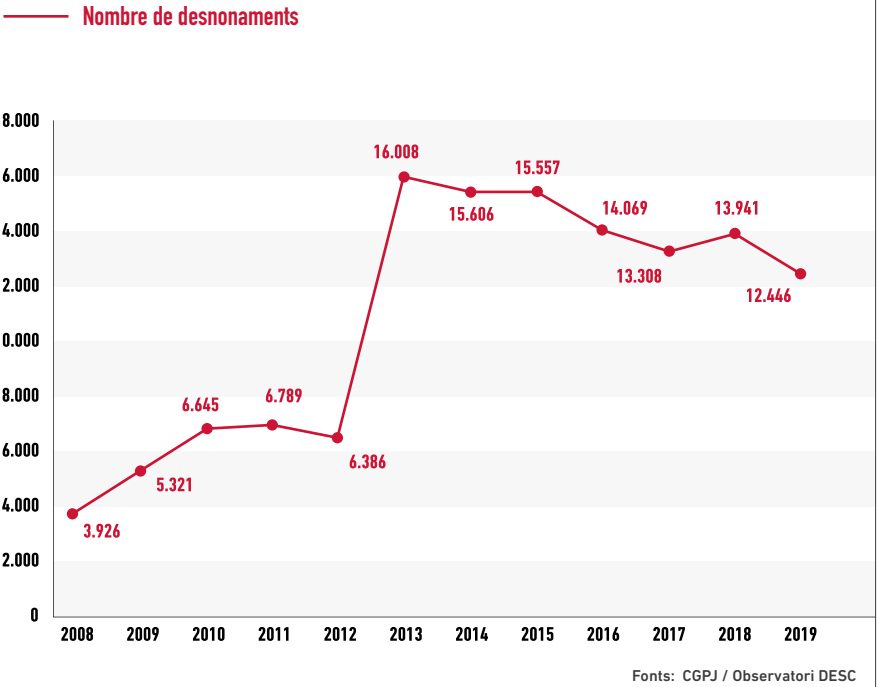
PREU DE L'ENERGIA ELÈCTRICA PER A LES LLARS

Evolució semestral dels preus amb impostos (€/MWh) a la UE-28, l'Eurozona i l'Estat espanyol. 2008-2019

CRISI HABITACIONAL

Desnonaments anuals a Catalunya. 2008-2019

404.000

INFANTS EN LLARS POBRES

Són el 31% dels menors i adolescents del país, inserits en llars amb adults d'origen migrant (42.003), famílies treballadores pobres (257.640) –amb especial rellevància, un 15% de les llars, les mares soles amb fills–, famílies amb avis i àvies (60.956), i món rural (160.944 llars).

Fonts: Unicef / Save the Children

400.000

PERSONES EN POBRESA ENERGÈTICA

Un 6,3% dels catalans i les catalanes. 67.000 han patit talls d'algun subministrament. A Barcelona, 170.000 no poden mantenir el seu habitatge a una temperatura adequada en els mesos de fred o tenen endarreriments en el pagament dels rebuts d'aigua, gas o electricitat.

Font: 2on Congrés Català de Pobresa Energètica, 2018

53.000

PERSONES SENSE LLAR DIGNA

De les quals 5.571 són persones sense sostre i 5.166 sense habitatge –que comporta que el sensellarisme afecta 10.737 persones. Cal afegir 20.465 persones en habitatges insegurs i 21.916 en habitatges inadequats. L'any passat varen morir 69 persones sense llar a Barcelona, 18 de les quals, al carrer.

Fonts: Ethos / Fundació Arrels

11 km
9 anys

Entre Pedralbes i Torre Baró hi ha 11 quilòmetres de distància, però 9 anys de diferència en esperança de vida. De 86,2 a 77,2 anys. La desigualtat també va per barris. Si es viu el carrer, cau en picat: l'esperança de vida de les persones sense llar a Barcelona es redueix en 26 anys.

Fonts: Ajuntament de Barcelona / Fundació Arrels

DE LA CRISI ECONÒMICA A LA CRISI SANITÀRIA (I VICEVERSA)

ALBERT ALEXANDRE
Periodista
@AlbertAlexan

Tot i que el projecte Lliures impulsat per Òmnium Cultural, ECAS i Coop57 va néixer per revertir les desigualtats generades per la crisi del 2008, amb la pandèmia s'ha fet encara més necessari i el 2020 ha finançat nou projectes més

Any 2016. Bancs, analistes, governs i mitjans de comunicació assenyalen que la crisi econòmica ençetada el 2008, i que el 2011 era al seu punt àlgid, està arribant a la seva fi. La recuperació és a tocar, afirmen. Venen temps de bonança, diuen. Però la realitat, lluny dels presagis, pinta un panorama ben diferent.

Mentre el PIB, la balança econòmica o la prima de risc, entre altres indicadors macroeconòmics, milloren, Catalunya segueix instal·lada en una crisi social. La recuperació no s'ha plasmat en una millora de les condicions de vida i les desigualtats han augmentat encara més. És aleshores quan, de la mà d'Òmnium, Coop57 i la Federació d'Entitats Catalanes d'Acció Social (ECAS), neix el projecte Lliures. La iniciativa té com a objectiu crear "un fons econòmic i social estable amb el qual donar suport econòmic, tècnic i comunitari a mitjà termini a projectes innovadors,

emancipadors i transformadors que treballen arreu del territori català".

UN PROJECTE PER A UN PAÍS DIVIDIT EN TRES

Segons expliquen des de la mateixa iniciativa, a Catalunya hi ha un 20% de la població que viu en l'exclusió social i un

situació de sense llar o en habitatges insegurs, 439.800 infants en risc de pobresa o exclusió social.

Després d'un debat iniciat el 2014, les tres organitzacions impulsores del projecte Lliures comencen a caminar plegades el gener de 2016 i fins al mes de

És aleshores quan es realitza una convocatòria a la qual accedeixen quinze iniciatives socials. Lliures es dota de diferents òrgans d'avaluació, que són els qui decideixen quins projectes seran impulsats. Es tracta d'un comitè directiu que reuneix les tres organitzacions impulsores, un grup d'avaluació social que valora la idoneïtat de les iniciatives presentades i un grup d'avaluació econòmica que avalua les candidatures pel que fa a la seva viabilitat financera.

En la primera convocatòria, els quatre projectes seleccionats van ser impulsats per les organitzacions Mujeres Pa'lante, Ateneu Coma Cros, Escudella Solidària i Lola no estàs sola. En el primer cas es crea una cooperativa de treball impulsada per dones migrades a l'Hospitalet de Llobregat, en el segon es promou la participació del jovent a les institucions municipals de Salt, en el tercer es potencia un espai comú obert a la ciutadania de Santa Eugènia de Girona i en el quart es treballa en l'apoderament de les dones sense llar del districte de Nou Barris de la capital

Després d'un debat iniciat el 2014, les tres organitzacions impulsores del projecte Lliures comencen a caminar plegades el gener de 2016

35% que es troba en situació de precarietat. Per tant, menys de la meitat de la població –un 45%– pot gaudir d'estabilitat econòmica. Les xifres parlen per si soles: 1,5 milions de persones en situació d'exclusió social, 944.000 en situació de pobresa severa, 575.000 persones assalariades en risc d'exclusió, 1,8 milions en risc de pobresa o d'exclusió social, 53.118 persones en

febrer de 2017 analitzen quines són les necessitats de les entitats socials al territori. "Òmnium com a pota civocultural, ECAS en l'acció social i Coop57 en la branca financera van decidir posar en marxa el projecte, que des de la vessant social es plantejava quin és el país que realment volem", assenyalava Elena Justo, qui s'encarrega de vetllar pel desenvolupament tècnic de la iniciativa.

catalana. El juliol de 2017 es duu a terme una campanya de finançament que compta amb 178 mecenes i que assoleix vora 40.000 euros, que es repartiran entre les iniciatives.

“Pocs mesos més tard empresonen en Jordi Cuixart i decidim posar les nostres energies a combatre la situació de repressió política”, expliquen des del projecte. És per aquest motiu que Lliures fa una parada tècnica i reflexiva, i no serà fins al març de 2018 que es reactiva la iniciativa amb Lliures 2.0. El gener de 2020 es torna a engegar una campanya de recaptació de fons, que recull 40.000 euros més i que es destinen a les mateixes quatre iniciatives socials.

I ALESHORES, VA ARRIBAR LA PANDÈMIA

“Quan va arribar la crisi sanitària, les desigualtats cròniques es van visibilitzar de nou i es van agreujar un cop més”, assevera Justo. “Des del projecte vam pensar que Lliures era més important que mai”, afegeix. Sota el lema “Plou sobre mullat”, el mes de maig es realitza una campanya per finançar nous projectes. “Va ser una sorpresa, ja que vam recaptar 170.000 euros aportats per 2.930 persones”, explica la integrant del projecte. Així mateix, aquesta campanya permet crear una base de 500 donants estables, es fa un esprint de captació durant el desembre sota la màxima “No te’n rentis les mans” i tot plegat fa possible tancar l’any amb un romanent de 91.830 euros que es destinaran a iniciatives socials del 2021. Aquestes xifres en-

En la convocatòria del 2020 s’han presentat 96 iniciatives de 26 municipis de Catalunya

tronquen amb una de les essències del projecte Lliures. Tal com diu Elena Justo, per a la iniciativa és millor “comptar amb 10.000 donants que aporten 10 euros que amb 10 donants que ens en donen 10.000”.

Coincidint amb l’arrencada de la recaptació de fons, el juny de 2020 es llança una convocatòria oberta, a la qual es presenten 96 iniciatives d’acció social de 26 municipis d’arreu de Catalunya. L’elevada participació és una prova de la situació d’emergència social que viu

el país i fa evident l’afectació que la crisi sanitària té al conjunt de les comarques catalanes, més enllà de l’àrea metropolitana. “Comptar amb Òmnium dins la nostra estructura ens dona la possibilitat d’arribar arreu, ja que l’entitat té més de quaranta seus repartides a tota Catalunya”, recorda Justo, per afegir que Lliures es planteja com un projecte amb vocació de país i no només de Barcelona.

Nou són les entitats escollides en aquesta segona convocatòria: Ser Barri, Món Banyoles, Xarxa de Suport Manresa, Mujeres Migrantes Diversas, Sostre Cívic (conjuntament amb Punt de Referència), Fundació entre Tots i per al Bé de Tothom, Associació Popular de Venedors Ambulants de Barcelona, La Troca i la cooperativa Mensakas.

MODEL INNOVADOR CONTRA L’ASSISTENCIALISME

Podria semblar que el projecte Lliures és una subvenció més. Amb tot, en la seva creació hi ha una marcada voluntat de trencar amb les dinàmiques assistencialistes i caritatives imperants a la nostra societat. “Per a nosaltres és important que els projectes escollits treballin en la transformació i l’emancipació de les usuàries”, explica Justo. Alhora, les iniciatives d’acció social que hi participen tenen una vocació de denúncia. “Volem fer veure que l’origen de la pobresa és la mala distribució i també volem donar a conèixer nous models de consum de l’economia local, social i solidària”, remarca Justo.

És per tots aquests motius que els òrgans de funcionament de la iniciativa treballen en l’acompanyament tècnic dels projectes escollits i, a diferència d’una subvenció, la relació amb ells és molt estreta. “A més del suport que oferim a les diverses organitzacions, intentem que hi hagi reunions entre elles perquè puguin explicar-se les seves metodologies i copiar-se les unes a les altres”, diuen des de Lliures. A això cal afegir la voluntat de difusió dels projectes, un signe d’identitat de la iniciativa d’acció social. “De cara enfora fem taules rodones per explicar el model”, assenyalen, i afegeixen que l’objectiu final és que les iniciatives siguin reproduïbles a altres indrets del territori.

Però, entre totes aquestes idees, probablement la que millor defineix el projecte és la llançada a tall de conclusió per Justo: “Tant de bo poguéssim arribar a desaparèixer. Qui s’ha de responsabilitzar de la pobresa és l’administració, nosaltres mirem d’ocupar-nos del mentrestant”.

PELS DRETS HUMANS

/ JOEL KASHILA

SINDICAT POPULAR DE VENEDORS AMBULANTS

Barcelonès

LLUITA CONTRA LA CRIMINALITZACIÓ

Quan el Sindicat Popular de Venedors Ambulants va crear-se l’any 2015, les persones dedicades a la venda ambulant patien una forta persecució per part de la policia i les institucions, així com l’estigmatització de molts mitjans de comunicació. Cinc anys després, la criminalització i el racisme contra el col·lectiu manter continuen, i sobre el local d’aquesta organització a Barcelona pesa una ordre de desnonament. Amb tot, la feina del sindicat ha aconseguit revertir alguns estereotips, alhora que ha pogut millorar les condicions de vida de moltes de les persones que es dediquen a la venda ambulant. En aquest temps, més de cent persones migrades han pogut obtenir contractes de treball i això els ha permès accedir a un habitatge, i onze persones han estat contractades pel sindicat. A més, durant la pandèmia –que ha afectat especialment el col·lectiu manter, ja que la seva activitat comercial està adreçada al turisme–, el sindicat va crear un banc d’aliments basat en el suport mutu i va posar el seu taller –amb el qual anteriorment produïa roba de la marca Top Manta– a disposició d’hospitals, residències i persones vulnerables produint més de 14.000 bates i mascaretes. Amb Lliures el sindicat espera poder seguir tenint un local per a la seva marca Top Manta i continuar amb la seva tasca de contractació de persones migrades.

DE LA CRISI ECONÒMICA A LA CRISI SANITÀRIA (i viceversa)

PELS DRETS LABORALS

MÓN BANYOLES

Pla de l'Estany

UN RESTAURANT EMANCIPADOR

Des del 17 de desembre de 2020, Banyoles compta amb un nou establiment. És un local diferent de la resta de locals de la capital del Pla de l'Estany. Es tracta del bar restaurant La Porta del Món, impulsat pel col·lectiu Món Banyoles. I què el fa diferent? Regentat per dones migrades, ofereix cuina d'arreu i té per vocació, més enllà de la cuina, combatre el racisme. “Amb aquest projecte es vol lluitar contra la discriminació que pateixen les dones migrades apoderant-les fins al punt que siguin elles qui s'encarreguin de la gestió del restaurant”, diu Irene Nogué, membre de Món Banyoles. “Les restriccions n'han complicat l'obertura, però, en la mesura del possible i en les franges horàries imposades, el local sempre està ple”, afegeix la integrant de la iniciativa que des del 2017 ha esdevingut un espai de trobada de les dones del municipi.

MENSAKAS

Barcelonès

L'ALTERNATIVA A LES GRANS PLATAFORMES

Són recurrents i contrastades les dades que demostren que l'èxit d'empreses com Glovo, Deliveroo, Amazon, Stuart o Shargo es basa en l'explotació de les *riders*. L'any 2018, de la lluita sindical de RidersxDerechos va néixer la cooperativa de repartiment i última milla Mensakas SCCL. Aquest col·lectiu vol ser una resposta del món del comerç local i l'economia social i solidària a les grans firmes de repartiment, una resposta en la qual es garanteixin els drets i la igualtat laboral. “La gent ha d'entendre que, si vol un servei de repartiment de qualitat que a més garanteixi els drets laborals de les treballadores, ha de pagar una mica més”, diu la integrant de Mensakas Nuri Soto. Amb Lliures, Mensakas adquirirà tres bicicletes de càrrega –un vehicle dissenyat específicament per al transport de mercaderies– i impulsarà una app de codi obert.

PELS DRETS SOCIALS

LA TROCA

Barcelonès

TRENCANT ELS MARCS DE L'EDUCACIÓ

Amb freqüència se circumscriu l'educació a l'edat infantil i juvenil. El projecte La Troca, resseguint la pedagogia de Freire segons la qual s'aprèn al llarg de la vida, trenca amb aquesta idea i ofereix, des del 2018 al barri de Sants, formacions per a persones adultes. Els cursos també tenen l'objectiu de combatre el racisme i la discriminació, i suposen una eina d'apoderament de les usuàries. Amb la pandèmia, a més de les desigualtats socials i econòmiques, s'ha destapat l'escletxa digital. És per aquest motiu que sota el lema “Enfilant el futur”, a través del projecte Lliures, La Troca impartirà cursos en què les famílies –majoritàriament mares– tindran suport per realitzar tràmits en línia, orientació laboral i acompanyament per comprendre l'ecosistema digital. “Molts infants han rebut els deures per Drive i hi ha famílies que no ho saben fer funcionar”, explica Rocío Barba de La Troca.

LLARS DEL SEMINARI

Segrià

APRENDRE EN LA SEGURETAT DE LA LLAR

El projecte Llars del Seminari, que gestiona la Fundació entre Tots i per al Bé de Tothom, sorgeix des del bisbat de Lleida. En concret va ser l'anterior bisbe, Joan Piris, qui després d'assistir a una assemblea de la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca de Lleida l'any 2012 va engegar un projecte d'habitatge social que acull famílies que es troben en situació de vulnerabilitat social. Va ser aleshores quan va anunciar la cessió d'una part de l'edifici de l'antic seminari perquè pogués ser rehabilitat com a habitatges socials. En total són divuit pisos que acullen les famílies durant un màxim de tres anys. En aquest temps, les tècniques del projecte fan un acompanyament personalitzat per tal que recuperin autonomia. Amb el suport del projecte Lliures es faran tallers per fomentar l'alimentació saludable, la criança positiva, trencar la bretxa digital i aconseguir la inserció laboral.

PEL DRET A L'HABITATGE

SOSTRE CÍVIC I PUNT DE REFERÈNCIA

Barcelonès

HABITATGE COOPERATIU PER A JOVES EXTUTELATS

Amb un mercat immobiliari que apuja els preus del lloguer sense miraments i en el qual la compra de pisos és un luxe només a l'abast de qui té poder adquisitiu, les cooperatives d'habitatge són una alternativa. Malgrat això, tal com explica Eva Ortigosa, de Sostre Cívic, en la majoria de casos les persones que es troben en exclusió social tampoc poden accedir a aquest tipus d'immoble perquè la inversió inicial com a cooperativista és alta. "L'any 2019 la nostra assemblea va decidir que totes les promocions de nous habitatges tindrien almenys una persona que visqués en exclusió social", diu Ortigosa. Sostre Cívic va establir una aliança amb l'entitat Punt de Referència, que acompanya joves tutelats i extutelats. A través del projecte Lliures una o dues joves extutelades tindran la possibilitat d'accedir al futur grup d'habitants del bloc cooperatiu en construcció, La Balma, al barri del Poblenou de Barcelona.

/ SIRA ESCLASANS

MUJERES MIGRANTES DIVERSAS

Barcelonès

UNA CASA ON TOTES SE SENTEN SEGURES

Paula Santos, de Mujeres Migrantes Diversas (MMD), explica que moltes dones migrades que treballen en l'àmbit domèstic en règim intern veuen constantment laminats els seus drets. "Treballen 24 hores al dia, set dies a la setmana, i si són acomiadades, passen directament a l'exclusió social", detalla. Des del 2017, MMD ha creat una comunitat que dona suport a les dones migrades quan tenen problemes. Un exemple clar és quan són acomiadades, ja que passen de viure en una casa a no tenir un indret on dormir. És per aquests motius que l'any passat MMD va plantejar-se obrir un refugi per a dones que treballen a l'àmbit domèstic, que va batejar com la Casa Feminista Comunitaria de las Trabajadoras del Hogar y los Cuidados. "Amb l'ajuda del projecte Lliures, el dia 11 de gener vam poder signar el contracte, ja que per racisme no ens el volien fer", denuncia Santos.

PEL DRET A LA COMUNITAT

XARXA DE SUPORT MUTU DE MANRESA

Bages

LA CIUTAT MÉS SOLIDÀRIA

Manresa no es va quedar de braços plegats davant la crisi sanitària de la COVID-19. Allà on les administracions no van poder fer front a les necessitats veïnals va sorgir la comunitat autoorganitzada a través de la Xarxa de Suport Mutu de la ciutat. Tal com explica Zalo, integrant del col·lectiu, "no es tracta de res nou, ja que Manresa té una força social molt gran". Així, la xarxa, davant la verticalitat de les dinàmiques marcades per relacions assistencials, contribueix a generar un marc de relacions horitzontals que funciona gràcies a les assemblees obertes de barris. "La Xarxa no ha vingut a substituir cap de les iniciatives precedents com la PAHC", diu Zalo. La simbiosi entre la Xarxa i el projecte Lliures permetrà la recollida i el repartiment d'aliments i productes bàsics; enfortir l'acompanyament jurídic i legal, o millorar la formació i la capacitació, en col·laboració amb l'Escola de Joves.

SER BARRI

Barcelonès

CAP PERSONA HA DE SENTIR-SE SOLA

La crisi sanitària ha posat al descobert la situació de precarietat endèmica que viu molta gent gran del país. És precisament a qui va destinada la proposta de Ser Barri, una cooperativa de nova creació que neix després de la consolidació del Projecte A-orta de la Confederació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Catalunya (Confavc). El nou projecte, que rep el nom de "Contra la soledat, un SOL a casa", es focalitza en els barris de Ciutat Meridiana, Torre Baró i Vallbona de Barcelona, i té com a objectiu millorar les condicions de vida de les persones grans que viuen soles. "Moltes d'elles tenen la família fora i viuen en pisos als quals per accedir-hi s'ha de superar un fort pendent i no tenen ascensor", explica l'integrant de Ser Barri Celso Pérez. La iniciativa, de la mà de Lliures, vol fer possible la contractació de cinc persones que facin companyia a una trentena de persones grans.

AVUI ÉS DEMÀ

UNA XARXA
SOLIDÀRIA,
SOSTINGUDA
I SOSTENIBLE

El projecte Lliures neix per continuar teixint xarxes de solidaritat. Més enllà de garantir finançament per als projectes socials, vol ser un engranatge col·lectiu, un lloc on tot sumi, on cadascuna porti allò que sap i allò que pot, consolidant un espai de lluita, des de la base i l'autoorganització, cap a l'erradicació de les desigualtats.

Des d'aquell somni iniciat el 2016, avui Lliures ja compta amb una xarxa de 3.000 donants i més de 30 col·laboradores implicades en els espais de governança. Junes sostenen el projecte i, gota a gota, pas a pas, a la llarga, el desitgen i projecten com a sostenible, partint sempre de la premissa que Lliures depèn de tots i totes i s'autofinança a partir de les aportacions periòdiques de la ciutadania i del teixit social, civil i associatiu del país, cercant la màxima capil·laritat i implicació.

CRISTINA PONS

DONANT

“Els projectes són espais d’apoderament i de lluita”

És veïna del barri de Gràcia, on és sòcia de l'Ateneu Independentista i Popular La Torna i d'Entrepobles. A més, col·labora amb altres entitats i projectes. Com a treballadora de Telefónica, porta tota la vida lluitant contra les discriminacions laborals i econòmiques a l'empresa de telecomunicacions. Forma part de la base social del Lliures des del maig del 2020.

QUÈ T'HA IMPULSAT A SER DONANT DE LLIURES?

Tenir els ulls oberts i veure la realitat em va impulsar a participar-hi. La informació em va arribar a través de Coop57, ja que soc sòcia d'aquesta entitat des de fa molts anys. No ha estat el primer cop que he col·laborat econòmicament en projectes i amb Lliures, a més, ho faig de forma periòdica i no puntual.

VEIENT ELS PROJECTES ALS QUALS LLIURES DONA SUPORT, ESTÀS SATISFETA DE FORMAR PART DEL MOTOR QUE HO FA POSSIBLE?

Per una banda, em sap greu que hi hagi tants projectes perquè respon a una realitat injusta i desigual, però sí, estic satisfeta i contenta de formar part de la comunitat de Lliures.

QUÈ CREUS QUE EL PROJECTE LLIURES APORTA A LA SOCIETAT? QUINS SÓN PER TU ELS TRES DISTINTIUS I DIFERENCIALS DEL PROJECTE?

El primer que m'impulsa a participar del projecte és la confiança que tinc en les organitzacions que en formen part. Perquè els projectes, més enllà d'ajudar les persones necessitades, són espais d'apoderament i de lluita.

TÀNIA VERGE

ESPAI ÀGORA

“Es planteja la solidaritat des del treball en xarxa”

És catedràtica de Ciència Política a la Universitat Pompeu Fabra i activista en diferents col·lectius del moviment feminista a Catalunya. Col·labora al projecte Lliures com a membre de l'Àgora, l'òrgan que vetlla pel compliment dels principis i objectius del projecte i per acostar les opinions i reflexions de la societat al seu òrgan directiu.

QUÈ FA QUE ET SUMIS A L'EQUIP DE COL-LABORADORES DE L'ÀGORA?

El que fa especial el projecte Lliures és que planteja la solidaritat des del treball en xarxa, prioritzant projectes que treballen des de baix, que estan arrelats al territori i que compten amb participació comunitària. És, doncs, un enfocament basat en l'apoderament comunitari i la sostenibilitat dels projectes.

AVUI, I DAVANT LA NOVA CRISI QUE ESTEM VIVINT, QUINS CREUS QUE SÓN ELS REPTES MÉS IMPORTANTS QUE HEM D'AFRONTAR COM A SOCIETAT?

El repte més important passa per assumir que no es tracta de reconstruir la "vella normalitat", la qual és una màquina d'exclusió social i de desigualtat, sinó de transformar tota l'acció pública per posar les persones al centre i per garantir d'una vegada per totes la sostenibilitat de la vida.

PER FER-HI FRONT, A QUÈ INSTES EL PROJECTE LLIURES I LA SEVA BASE SOCIAL?

A seguir demostrant que una altra concepció de la solidaritat és possible, més horitzontal, amb plena integració de la perspectiva de gènere i amb l'emancipació com a objectiu final dels projectes però també com a metodologia de treball.

IVAN MIRÓ

ESPAI ÀGORA

“Enfront d’una societat ferida, cal economia per la vida”

És sociòleg i soci de La Ciutat Invisible. Ha publicat *L'economia social i solidària a Catalunya* (2020) i *Ciutats cooperatives* (2028), entre d'altres. Col·labora al projecte Lliures com a membre de l'Àgora, l'òrgan que vetlla pel compliment dels principis i objectius del projecte i per acostar les opinions i reflexions de la societat al seu òrgan directiu.

QUÈ FA QUE ET SUMIS A L'EQUIP DE COL-LABORADORES DE L'ÀGORA?

És una oportunitat de crear una gran caixa de resistència, una eina pràctica de solidaritat social i suport mutu. I suma una diversitat troncal de la societat catalana: els drets civils i la cultura d'Òmnium, les finances ètiques i el cooperativisme de Coop57, o el treball contra l'exclusió social d'ECAS.

AVUI, I DAVANT LA NOVA CRISI QUE ESTEM VIVINT, QUINS CREUS QUE SÓN ELS REPTES MÉS IMPORTANTS QUE HEM D'AFRONTAR COM A SOCIETAT?

Enfront d'una societat ferida pel benefici privat i la mercantilització, cal una economia per la vida, que se sostingui en institucions pel bé comú: el sector públic, l'economia social i solidària, l'economia feminista o l'economia local. Socialitzar la riquesa i fer la transició ecològica amb justícia social.

PER FER-HI FRONT, A QUÈ INSTES EL PROJECTE LLIURES I LA SEVA BASE SOCIAL?

Cal captar i destinar recursos a construir infraestructures populars autogestionades i del comú, que facilitin l'autoorganització econòmica i la resolució de les necessitats materials dels col·lectius que tenen més dificultats per raons de classe, gènere, origen o per la Llei d'estrangeria.

CAP PAÍS NO ÉS LLIURE SI NO HO ÉS LA SEVA GENT

QUAN POC ÉS MOLT

• El 2020 també ha fet pujar la corba de la solidaritat, el suport mutu i les cures

Algú va escriure que quan alguna cosa és necessària i impossible alhora, és aleshores quan cal canviar les regles del joc. I el 2020, un any impossible, ens ha recordat tot el necessari. Des de l'any 2016, Coop57, Òmnium Cultural i ECAS impulsen el projecte Lliures, un fons social i econòmic estable amb el qual donar suport econòmic, tècnic i comunitari a curt i mitjà termini a projectes innovadors, emancipadors i transformadors que treballen arreu del país per contribuir a revertir les desigualtats, la pobresa i l'exclusió social. Lliures –un granet de sorra més i una xarxa més de les múltiples existents– funciona amb el principi bàsic de la solidaritat: recull aportacions econòmiques puntuals o recurrents que es destinen íntegrament a fer costat a iniciatives i xarxes de tipus social, cultural, comunitari, associatiu i econòmic que treballen per erradicar les desigualtats i l'exclusió social crònica.

EL QUÈ I EL COM

Aquests projectes han de ser iniciatives de caràcter col·lectiu i horitzontal, amb base i perspectiva comunitària; arrelades socialment i territorialment; liderades o protagonitzades per les mateixes persones a les quals s'adrecen i que, en el major grau possible, resol·len les necessitats socials no cobertes detectades per aquestes persones; que ajudin a generar ocupació en condicions dignes i equitatives, tot potenciant

el mercat social i la sostenibilitat de la vida de les persones i del planeta; que puguin reproduir-se i estendre els processos de transformació, i que generin canvis quotidians i impulsin una transformació cap a una societat més justa. Des de l'aleshores ha finançat portes enfora tretze projectes per valor de 230.768 euros i enguany llançarà una nova convocatòria oberta a partir de febrer amb un mínim garantit de 91.456 euros. Portes endins, el projecte es va autofinançar amb una aportació inicial de 40.000 euros de les pròpies entitats i treballa amb proveïdors locals de l'economia social i solidària.

MENTRESTANT, ORDIR LA TRAMA DE LA SOLIDARITAT

Mentrestant, dir i fer. Això dèiem l'hivern de 2016, conscients que solidaritat és compartir el que tenim. Cinc hiverns després, ens hi ratifiquem: "Mentrestant, ens emplacem i convidem tothom a respondre col·lectivament: amb les nostres mans, amb els nostres diners i amb el nostre esforç compartit. Lliures és alhora fons econòmic, xarxa de solidaritat i resposta compartida. Amb les llums llargues posades, esperonem a una dinàmica estable i permanent, sostinguda i solidària, autofinançada per la ciutadania i el teixit social, per a una estratègia transformadora útil en la llarga lluita contra la pobresa, les desigualtats i l'exclusió i que, generant processos socials democràtics i recuperant drets de ciutadania, reconstrueixi el vincle social comunitari esberlat per la crisi. Som conscients que cap país no pot ser lliure si no ho

és la seva gent. Per això neix Lliures i us demanem la vostra implicació activa i la vostra col·laboració econòmica. Des de les diferents sensibilitats i experiències que conformem un país plural, ens comprometem, abans de resignar-nos i caure en el parany del 'no hi ha alternativa', a sortir de les zones de confort, a enfortir la solidaritat i a construir respostes comunes davant la pitjor crisi social de les darreres dècades. Pensant en llarg i actuar en curt, davant una realitat social injusta que cada dia ens interpel·la. Les coses, efectivament, es poden fer diferents. Però, sobretot, cal fer-les diferents i entre totes i tots. Un cop més, si no ho fan ells, fem-ho nosaltres". Implica-t'hi. Fem-ho juntes i junts. Fem-nos lliures de desigualtats.

... ENXARXA'T · IMPLICA'T · FES UNA APORTACIÓ

projectelliures.cat/collabora

2020 LA SOLIDARITAT, EURO A EURO
APORTACIONS REBUDES 2020 Gestió: Fundació Coop57
€ en aportacions 282.256,09 € Donants puntuals 2.610 Donants estables 501 Total de persones donants 3.111
PROJECTES FINANÇATS 2020
FEBRER 40.000 € Lola no estàs sola - 9 Barris 15.000 € Ateneu Coma - Cros de Salt 10.000 € Escudella Solidària - Girona 7.500 € Mujeres Pa'lante - L'Hospitalet 7.500 €
JUNY 150.800 € La Troca 15.000 € Mujeres Migrantes 18.000 € Venedors Ambulants 19.800 € Entre Tots 18.500 € Mensakas 10.500 € Món Banyoles 18.000 € Ser Barri SCCL 18.000 € Xarxa Suport Mutu 15.000 € Sostre Cívic 18.000 € TOTAL 2020 190.800 €
PREVISIÓ FEBRER 2021 91.456,09 €
*El 2019 també es va finançar Mujeres Pa'lante amb 30.000 €, l'Ateneu Coma Cros amb 7.968 € i l'Escudella Solidària amb 2.000 €.

LLIURES

De la pobresa i l'exclusió social,
no te'n rentis mai les mans.

Aconsegueix-los a la botiga
projectelliures.cat

LLIURES

de pobresa,
exclusió
i de desigualtats

Un projecte impulsat per Òmnium Cultural, ECAS
(Entitats Catalanes d'Acció Social) i Coop57

Tirada:

17.000 exemplars gratuïts

Equip de treball:

Jordi Cuixart, Teresa Crespo, Ferran Busquets,
Sira Vilardell, Anna López, Elena Justo, David
Fernández, Eunice Romero, Ramon Pascual,
Iolanda Fresnillo, Gemma Balsera, Aida Mora-
les, Guillem Fernández i Alba Vendrell

Coordinació:

La Directa SCCL (Irene Selvaggi, Jesús
Rodríguez i Albert Alexandre)

Portada: Pepe Serra

Fotografia: Victor Serri

Infografies i maquetació: Diego Muñoz

Correcció: Èlia Olivan

Impressió: Lerigraf SLU, Alcoletge (Lleida)

🐦 @projectelliures

f /projectelliures

📷 projectelliures

🌐 www.projectelliures.cat

✉ lliures@projectelliures.cat

**«És tard però és tot el temps
que tenim a mà per fer futur»**

Pere Casaldàliga

